

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL KLAIPĖDOS MIESTO APYLINKĖS TEISME ATLIKTO RIBOTOS APIMTIES FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2009 m. vasario 27 d. Nr. AT-P-32-1-1
Klaipėda

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 3-iojo audito departamento
direktoriaus pavaduotojos Ritos Švedienės
2009-01-21 pavedimą Nr. P-32-1

Auditą atliko vyriausioji valstybinė auditorė
Irena Bogdelienė

Auditas pradėtas 2009-01-21
Auditas baigtas 2009-02-27

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Ižanga	3
Audito apimtis ir metodai	4
Pastebėjimai, rekomendacijos	5
1. Dėl teisėjų darbo užmokesčiui skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo teisėtumo	5
1.1. Dėl teisėjų darbo užmokesčio dydžio nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2008 m. lapkričio 14 d. nustatymo ir asignavimų panaudojimo vertinimo	5
1.2. Dėl teisėjų darbo užmokesčio nuo 2008 m. lapkričio 15 d. iki 2008 m. gruodžio 31 d. nustatymo ir asignavimų panaudojimo vertinimo	7
1.3. Dėl papildomų mokamų kasmetinių atostogų suteikimo teisėjams	7
1.4. Dėl vienkartinių priemokų skyrimo teisėjams	8
2. Dėl valstybės tarnautojų darbo užmokesčiui skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo	10
2.1. Dėl valstybės tarnautojų priedų ir priemokų	10
2.2. Dėl vienkartinių piniginių išmokų valstybės tarnautojams skyrimo	10
2.3. Dėl nustatytų valstybės tarnautojų kategorijų	11
3. Dėl darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo užmokesčiui skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo	13
4. Rekomendacijos teismui	13

IŽANGA

Lietuvos Respublikos Seimas 2009 m. sausio 20 d. nutarimu Nr. XI-155 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei atlikti valstybinį auditą“ pavedė Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei atlikti 2008 metais teisėjų atlyginimams ir vienkartinėms priemokoms, valstybės tarnautojų ir darbuotojų darbo užmokesčiui skirtų lėšų (darbo užmokesčio fondo) valstybinį auditą Lietuvos Respublikos bendrosios kompetencijos ir administraciniuose teismuose.

Ribotos apimties valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą vadovaujantis valstybės kontrolieriaus įsakymu¹ patvirtinta 2009 metų valstybinio audito programa ir Valstybės kontrolės 3-iojo audito departamento direktoriaus pavaduotojo pavedimu² atliko vyriausioji valstybinė auditorė Irena Bogdelienė.

Audito tikslas – įvertinti 2008 metais teisėjų atlyginimams ir vienkartinėms priemokoms, valstybės tarnautojų ir darbuotojų darbo užmokesčiui skirtų lėšų naudojimo teisėtumą.

Audituojamas subjektas – Klaipėdos miesto apylinkės teismas (toliau – teismas), adresas: S. Daukanto g. 8, 92129 Klaipėda. Identifikavimo kodas – 191443889.

Audituojamu laikotarpiu teismui vadovavo pirmininkė Stefa Naščenkovienė, finansų skyriaus vedėja dirbo Aldona Gudalienė.

Šioje audito ataskaitoje pateikiame tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, kurie bus susisteminti ir rekomendacijos dėl jų (išskyrus dalykus, kurie taikomi tik šiam teismui) bus pateiktos valstybinio finansinio (teisėtumo) audito, atlikto Lietuvos Respublikos bendrosios kompetencijos ir administraciniuose teismuose, rezultatų apibendrinimo ataskaitoje.

Šio ribotos apimties valstybinio finansinio (teisėtumo) audito metu apsiribojome teismo 2008 metais teisėjų atlyginimams ir vienkartinėms priemokoms, valstybės tarnautojų ir darbuotojų darbo užmokesčiui panaudotų valstybės biudžeto lėšų teisėtumo vertinimu. Nevertinome teismo 2008 metų finansinėje atskaitomybėje ir kitose ataskaitose pateiktų duomenų, neatlikome audito procedūrų jų tikrumui ir teisingumui įvertinti, nes tai nėra šio audito tikslas, todėl nuomonės apie tai nepareiškiame ir valstybinio audito išvados nepateikiame.

¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2009-01-21 įsakymas Nr. V-12 „Dėl valstybės kontrolieriaus 2009 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. V-8 patvirtintos 2009 metų valstybinio audito programos papildymo“, 1 p.

² Valstybės kontrolės 3-iojo audito departamento direktoriaus pavaduotojo 2009 m. sausio 21 d. pavedimas Nr. P-32-1.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito metu buvo vertinamas teismo 2008 metais teisėjų atlyginimams ir vienkartinėms priemonėms, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo užmokesčiui skirtų valstybės biudžeto lėšų naudojimo teisėtumas.

Teismui 2008 metams įstatymu³ buvo skirta 7 824,0 tūkst. Lt (iš jų – 5 499,0 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) valstybės biudžeto asignavimų programoms vykdyti, o Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu⁴ - 6,3 tūkst. Lt (iš jų – 4,8 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) minimaliajai mėnesinei algai padidinti.

Teisėjų taryba, vadovaudamasi 2007 m. gruodžio 14 d. Teisėjų tarybos nutarimu Nr. 13P-209, kuriuo buvo patvirtinti Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto asignavimai teismams, 2008 m. sausio 15 d. raštu Nr. 36P-6-(7.1.10) nurodė, kad teismui 2008 metų valstybės biudžeto asignavimų sumoje numatyta 348,0 tūkst. Lt (iš jų 266,0 tūkst. Lt darbo užmokesčiui ir 82,0 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokoms) tikslinių dalinių asignavimų rengiamam Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymo įgyvendinti ir jų negalima naudoti iki įsigalios šis įstatymas.

Teismas 2008 metais vykdė dvi programas: „Bylų nagrinėjimas“ (kodas 1.2) ir specialiąją paslaugų teikimo programą (kodas 1.81), kurioms teismas iš valstybės biudžeto 2008 metais gavo ir panaudojo 7 837,9 tūkst. Lt asignavimų, iš jų: 1.2 programai – 7 814,9 tūkst. Lt ir 1.81 programai – 23,0 tūkst. Lt.

Teismas programai „Bylų nagrinėjimas“ vykdyti 2008 metais gavo ir panaudojo 5 401,5 tūkst. Lt darbo užmokesčiui ir 1 665,8 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokoms.

2008 metais Teisėjų atlyginimų įstatymo⁵ nuostatomis įgyvendinti (teisėjų darbo užmokesčiui padidinti ir vienkartinėms priemonėms) teismas panaudojo 348,0 tūkst. Lt (iš jų 266,0 tūkst. Lt darbo užmokesčiui (įskaitant vienkartinės priemonės) ir 82,0 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokoms) valstybės biudžeto asignavimų.

Teismo kreditinis įsiskolinimas iš biudžeto lėšų už prekes ir paslaugas 2008 m. gruodžio 31 d. buvo 64,8 tūkst. Lt, už socialinio draudimo įmokas – 11,8 tūkst. Lt, debetinis įsiskolinimas už prekes ir paslaugas – 0,4 tūkst. Lt.

Valstybinis auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais⁶.

³ Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2007-12-06 Nr. X-1353, 3 priedėlis.

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-02-06 nutarimas Nr. 90.

⁵ Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymas, 2008-11-06 Nr. X-1771.

⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 (su vėlesniais pakeitimais).

Teisme atlikome savarankiškas audito procedūras tik darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų apskaitos srityse. Auditą planavome ir atlikome taip, kad gautume įrodymus, kuriais pagrįstume teismui 2008 metais teisėjų atlyginimams ir vienkartinėms priemokoms, valstybės tarnautojų ir darbuotojų darbo užmokesčiui skirtų lėšų naudojimo teisėtumo vertinimą.

PASTEBĖJIMAI, REKOMENDACIJOS

1. Dėl teisėjų darbo užmokesčiui skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo teisėtumo

Teisme 2008 m. gruodžio 31 d. buvo užimtos 34 teisėjų pareigybės, 1 teisėjo pareigybė laisva.

Teismas 2008 metais panaudojo 2 568,1 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų teisėjų darbo užmokesčiui ir 795,6 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokoms, iš jų:

– 1 989,3 tūkst. Lt nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2008 m. lapkričio 14 d. apskaičiuotam teisėjų darbo užmokesčiui ir 616,3 tūkst. Lt nuo jo apskaičiuotoms socialinio draudimo įmokoms (iki Teisėjų atlyginimų įstatymo įsigaliojimo⁷).

– 578,8 tūkst. Lt nuo 2008 m. lapkričio 15 d. iki 2008 m. gruodžio 31 d. apskaičiuotam teisėjų darbo užmokesčiui ir 179,3 tūkst. Lt nuo jo apskaičiuotoms socialinio draudimo įmokoms, iš šių sumų – 166,1 tūkst. Lt teisėjų vienkartinėms priemokoms ir 51,5 tūkst. Lt nuo jų apskaičiuotoms socialinio draudimo įmokoms).

1.1. Dėl teisėjų darbo užmokesčio dydžio nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2008 m. lapkričio 14 d. nustatymo ir asignavimų panaudojimo vertinimo

Vertindami teisėjų darbo užmokesčiui skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimą, nustatėme, kad *nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2008 m. lapkričio 14 d.* teisėjų darbo užmokesčių teismas skaičiavo atsižvelgdamas į teisėjų darbo užmokesčio apskaičiavimą aiškinančius teismų tarybos nutarimus⁸, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės⁹ nutarimais, kurie reglamentuoja teisėjų tarnybinių atlyginimų koeficientus, tarnybinių atlyginimų priedų už išstarnautą laiką kintamus dydžius.

⁷ Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymas, 2008-11-06 Nr. X-1771 (įsigaliojo nuo 2008 m. lapkričio 15 d.).

⁸ Teismų tarybos 2003-03-07 nutarimas Nr. 84, 2003-06-06 nutarimas Nr. 113, 2004-04-02 nutarimas Nr. 207.

⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-06-24 nutarimas Nr. 666 „Dėl Lietuvos Respublikos teismų teisėjų, prokuratūros sistemos ir Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento pareigūnų bei kitų darbuotojų darbo apmokėjimo“, 1999-12-28 nutarimas Nr. 1494 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. birželio 30 d. nutarimo Nr. 689 „Dėl teisėtvarkos, teisės saugos ir kontrolės institucijų vadovaujančiųjų pareigūnų ir valdininkų darbo apmokėjimo“ dalinio pakeitimo“.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Teismų įstatymo¹⁰ nuostatas teisėjų darbo užmokestis turėjo būti nustatomas įstatymu. Teisėjų darbo užmokestis iki 2008 m. lapkričio 14 d. buvo reglamentuojamas Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymu, o nuo 2008 m. lapkričio 15 d. – Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymu.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2001 m. liepos 12 d. nutarimo konstatuojamosios II dalies 1 punkte nurodė, kad minėtais Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais¹¹ nustatytas teisinis reguliavimas nebegalioja nuo Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo įsigaliojimo dienos. Konstitucinis Teismas šiame nutarime konstatavo, kad Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatos dėl teisėjų darbo užmokesčio mažinimo prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsniui, 109 straipsniui, 114 straipsnio 1 daliai ir Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintam teisinės valstybės principui, todėl teisėjų darbo užmokesčio apskaičiavimui netaikomos.

Nuo šio Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimo paskelbimo dienos minėtos Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatos iki 2008 m. lapkričio 14 d. nebuvo nei pakeistos, nei pripažintos netekusiomis galios.

Lietuvos Respublikos Seimas, siekdamas sutvarkyti teisėjų darbo apmokėjimo reglamentavimą, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimus,¹² 2008 m. lapkričio 6 d. priėmė Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo pavadinimo, 1, 2, 3, 4, 5, 7 straipsnių ir įstatymo priedėlio pakeitimo įstatymą ir Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymą, kuriais teisėjų darbo apmokėjimo nuostatos nuo 2008 m. lapkričio 15 d. buvo perkeltos į Teisėjų atlyginimų įstatymą.

Kadangi iki 2008 m. lapkričio 14 d. teisėjų darbo užmokesčio dydžio nustatymas nebuvo aiškiai reglamentuotas teisės aktais, negalėjome įvertinti nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2008 m. lapkričio 14 d. teismo teisėjų darbo užmokesčiui – 1 989,3 tūkst. Lt ir socialinio draudimo įmokoms – 616,3 tūkst. Lt panaudotų valstybės biudžeto asignavimų teisėtumo.

¹⁰ Lietuvos Respublikos teismų įstatymas, 96 str. 1 d..

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-06-24 nutarimas Nr. 666 „Dėl Lietuvos Respublikos teismų teisėjų, prokuratūros sistemos ir Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento pareigūnų bei kitų darbuotojų darbo apmokėjimo“, 1999-12-28 nutarimas Nr. 1494 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. birželio 30 d. nutarimo Nr. 689 „Dėl teisėtvarkos, teisėsaugos ir kontrolės institucijų vadovaujančiųjų pareigūnų ir valdininkų darbo apmokėjimo“ dalinio pakeitimo“.

¹² Įstatymų projektų reg. Nr. XP-3117-XP-3120 aiškinamasis raštas, http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=320851

1.2. Dėl teisėjų darbo užmokesčio nuo 2008 m. lapkričio 15 d. iki 2008 m. gruodžio 31 d. nustatymo ir asignavimų panaudojimo vertinimo

Kaip buvo minėta, 2008 m. lapkričio 15 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymas, kuris nustatė teisėjų atlyginimų dydžius ir jų skaičiavimo tvarką. Pagal šį įstatymą bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjų atlyginimas susideda iš pareiginės algos ir priedo už ištarnautus Lietuvos valstybei metus. Taip pat šiame įstatyme yra nustatyta, kad teisėjams metų pabaigoje už viršvalandinį darbą, darbą poilsio ir švenčių dienomis atliekant įstatymuose numatytas teisėjo funkcijas išmokama ne didesnė kaip pareiginės algos dydžio vienkartinė priemoka, Teisėjų tarybos nustatyta tvarka. Reikšmingų klaidų, neatitikimų ir pažeidimų, apskaičiuojant ir išmokant teisėjų atlyginimą, nenustatyta.

1.3. Dėl papildomų mokamų kasmetinių atostogų suteikimo teisėjams

Teisme už budėjimus 2008 metais poilsio ir švenčių dienomis teisėjams buvo suteiktos papildomos mokamos atostogos, už kurias iš viso sumokėta 52,5 tūkst. Lt darbo užmokesčio lėšų.

Pažymėtina, kad kompensacijos teisėjams už pareigų po darbo valandų, poilsio ir švenčių dienomis atlikimą iki 2008 m. rugpjūčio 31 d. buvo nustatytos Teismų įstatyme¹³, kuris numatė, kad teisėjams už pareigų po darbo valandų, poilsio ir švenčių dienomis atlikti teisėjo funkcijas, nurodytas Baudžiamojo proceso kodekse, Civilinio proceso kodekse bei kituose įstatymuose, vykdymą gali būti kompensuojama suteikiant iki 14 kalendorinių dienų papildomų mokamų kasmetinių atostogų. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu¹⁴ patvirtino Papildomų mokamų kasmetinių atostogų teisėjams suteikimo tvarką. Teisme teisėjai budi pagal teismo pirmininko patvirtintus grafikus. Teisme teisėjų darbas poilsio ir švenčių dienomis apskaitytas pagal minėtos tvarkos 6 punkto nuostatas, t. y. poilsio ir švenčių dienomis vykdytų pareigų laikas (dienomis ir valandomis) žymimas darbo laiko apskaitos žiniaraštyje. Už budėjimus teisėjams suteiktos papildomos kasmetinės atostogos neviršijo 14 kalendorinių dienų per metus.

Nustatyta, kad teisėjams 2008 m. spalio - gruodžio mėnesiais buvo suteiktos papildomos mokamos kasmetinės atostogos už budėjimus poilsio ir švenčių dienomis spalio - gruodžio mėnesiais (priskaityta 9,6 tūkst. Lt darbo užmokesčio lėšų), atsižvelgiant į Teisėjų tarybos nutarimą¹⁵, kuriuo apylinkių teismams buvo rekomenduota taikyti aukščiau minėtą Papildomų

¹³ Lietuvos Respublikos teismų įstatymas (2002-01-24 įstatymo Nr. IX-732 redakcija), 98 str. 2 d.

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-06 nutarimas Nr. 828 „Dėl papildomų mokamų kasmetinių atostogų teisėjams suteikimo tvarkos patvirtinimo“.

¹⁵ Teisėjų tarybos 2008-09-12 d. nutarimas Nr. 13P-153-(7.1.2).

mokamų kasmetinių atostogų teisėjams suteikimo tvarką¹⁶, neviršijant Teismų įstatyme¹⁷ nustatyto 56 kalendorinių dienų termino.

Pažymėtina, kad nuo 2008 m. rugsėjo 1 d. Teismų įstatymas¹⁸ teisėjams papildomų mokamų kasmetinių atostogų suteikimo už pareigų po darbo valandų, poilsio ir švenčių dienomis jau nenumatė ir naujos papildomos atostogos teisėjams vadovaujantis minėtu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu¹⁹, kuris buvo priimtas Teismų įstatymo²⁰ 98 straipsnio 2 dalies nuostatomis įgyvendinti, negalėjo būti suteiktos.

Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta, teisme 9,6 tūkst. Lt darbo užmokesčio lėšų apmokant teisėjams už papildomas mokamas kasmetines atostogas buvo panaudota nesilaikant teisės aktų reikalavimų.

1.4. Dėl vienkartinių priemokų skyrimo teisėjams

Teisėjų atlyginimų įstatymo 6 straipsnyje nustatyta, kad bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjams metų pabaigoje už viršvalandinį darbą, darbą poilsio ir švenčių dienomis, atliekant teisėjo funkcijas, nurodytas Baudžiamojo proceso kodekse, Civilinio proceso kodekse bei kituose įstatymuose, išmokama ne didesnė kaip pareiginės algos dydžio vienkartinė priemoka. Šiame straipsnyje nurodytų priemokų dydžių nustatymo ir išmokėjimo sąlygas ir tvarką pavesta nustatyti Teisėjų tarybai. Pagal teisėjų tarybos nutarimu²¹ patvirtinto Vienkartinės priemokos teisėjams nustatymo ir išmokėjimo sąlygų bei tvarkos aprašo 2008 metams 5 punktą, vienkartinė priemoka teisėjams išmokama, jei teisėjai dėl darbo krūvio teisme dirba po darbo valandų, poilsio ar švenčių dienomis, jei dėl procesinių veiksmų atlikimo teisėjai dirba poilsio ir švenčių dienomis pagal teismo administracijos nustatytą grafiką, jei po darbo valandų, poilsio ar švenčių dienomis dalyvauja teismų savivaldos institucijų darbe ar atlieka šių institucijų pavestas užduotis, taip pat vykdant teismų administracinės veiklos priežiūros funkcijas bei tais atvejais, kai kalendoriniais metais teisme dirbo mažiau teisėjų, nei nustatyta teisėjų etatų sąrašė.

Teismo pirmininkas, vadovaudamasis Teisėjų atlyginimų įstatymo 6 straipsniu, 2008 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. 3V-380 skyrė 76 procentus pareiginės algos dydžio vienkartinės priemokas teisėjams, dirbusiems teisme visus metus, o kitiems teisėjams – proporcingai dirbtam laikui. Šiame įsakyme nebuvo nurodyta, už kokį konkretų po darbo valandų, poilsio ir švenčių

¹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-06 nutarimas Nr. 828.

¹⁷ Lietuvos Respublikos teismų įstatymas, 98 str. 1 d.

¹⁸ Lietuvos Respublikos teismų įstatymas (2008-07-03 įstatymo Nr. X-1685 redakcija), 98 str.

¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-06 nutarimas Nr. 828.

²⁰ Lietuvos Respublikos teismų įstatymas (2002-01-24 įstatymo Nr. IX-732 redakcija).

²¹ Teisėjų tarybos 2008-12-05 nutarimas Nr. 13P-211-(7.1.2).

dienomis atliekamą darbą, nurodytą Vienkartinės priemokos teisėjams nustatymo ir išmokėjimo sąlygų bei tvarkos aprašo 2008 metams 5 punkte, teisėjams skiriamos vienkartinės priemokos.

Šioms priemokoms teisme panaudota 166 140 Lt ir nuo jų apskaičiuotoms socialinio draudimo įmokoms – 51 470 Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Teismo pirmininko aiškinimu, vienkartinės priemokos teisėjams buvo skirtos už padidėjusį darbo krūvį dėl neužimto teisėjo etato, dėl kai kurių teisėjų laikino nedarbingumo, už teisėjų darbą po darbo valandų, už procesinių veiksmų atlikimą poilsio ir švenčių dienomis pagal teismo pirmininko patvirtintą grafiką.

Atkreiptinas dėmesys, kad Teisėjų taryba raštu²² Valstybės kontrolę informavo, kad minėto aprašo 5 punkto nuostatos, kad vienkartinė priemoka išmokama, pavyzdžiui, „tais atvejais, kai kalendoriniais metais teisme dirbo mažiau teisėjų nei nustatyta etatų sąraše“ neturėtų būti suprantamos, kaip leidžiančios mokėti teisėjams vienkartinę priemoką už šių funkcijų atlikimą darbo metu.

Kaip minėta, teisme 2008 metais pagal teismo pirmininko patvirtintą grafiką poilsio ir švenčių dienomis teisėjų vykdytų pareigų laikas (dienomis ir valandomis) buvo žymimas darbo laiko apskaitos žiniaraštyje, tačiau teisėjų dirbtų viršvalandžių apskaita pagal Vienkartinės priemokos teisėjams nustatymo ir išmokėjimo sąlygų bei tvarkos aprašo 2008 metams 5 punkto nuostatas, nebuvo tvarkoma.

Lietuvos Respublikos darbo kodekso 147 str. 1 d. nustatyta, kad kiekvieno darbuotojo darbo ir poilsio laiko paskirstymas (kaita) per parą, savaitę ar apskaitinį laikotarpį, taip pat kasdieninio darbo (pamainos) pradžia ir pabaiga nustatoma pagal įmonės, įstaigos, organizacijos darbo tvarkos taisykles. Šio straipsnio 6 d. nustatyta, kad darbuotojų dirbtas darbo laikas žymimas Vyriausybės patvirtintos pavyzdinės formos darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose, o darbuotojams, kurie pagal atliekamą darbo funkciją savo darbo laiką visiškai ar iš dalies tvarko savo nuožiūra, darbo laiko apskaitos taisykles nustato darbdavys.

Atsižvelgiant į tai, kad teisme nėra teisėjų viršvalandinio darbo, atliekant įstatymuose nustatytas teisėjo funkcijas, apskaitos, teismas turėtų sukurti šio darbo laiko apskaitos sistemą, kurios turėtų užtikrinti tikslią kiekvieno teisėjo dirbtų viršvalandžių, darbo poilsio ir švenčių dienomis apskaitą.

²² Teisėjų tarybos 2009-02-12 raštas Nr. 36P-43-(71.10) „Dėl vienkartinės priemokos teisėjams nustatymo ir išmokėjimo sąlygų bei tvarkos aprašo 2008 metams“.

2. Dėl valstybės tarnautojų darbo užmokesčiui skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo

Teisme 2008 m. gruodžio 31 d. buvo patvirtintos 75 valstybės tarnautojų pareigybės, užimta - 61 pareigybė.

Teismas 2008 metais panaudojo 1 891,8 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų valstybės tarnautojų darbo užmokesčiui, iš jų: 202,1 tūkst. Lt priedams, 73,1 tūkst. Lt priemokoms, 114,2 tūkst. Lt vienkartinėms piniginėms išmokoms ir 586,1 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokoms.

2.1. Dėl valstybės tarnautojų priedų ir priemokų

Valstybės tarnybos įstatyme²³ nurodyta, kad valstybės tarnautojo darbo užmokestį sudaro pareiginė alga, priedai ir priemokos. Vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymu²⁴ valstybės tarnautojams gali būti mokami priedai už tarnybos Lietuvos valstybei stažą, už kvalifikacinę klasę ir pareiginės algos dydžio vienkartinis priedas. Teisme 2008 metais valstybės tarnautojams pareiginės algos dydžio vienkartiniai priedai nebuvo skirti. Be to, minėtame įstatyme²⁵ numatyta, kad valstybės tarnautojams gali būti mokamos priemokos už darbą poilsio ir švenčių dienomis ir nakties metu, už darbą kenksmingomis, labai kenksmingomis ir pavojingomis darbo sąlygomis bei už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą ar papildomų užduočių, atliekamų viršijant nustatytą darbo trukmę, atlikimą. 2008 metais valstybės tarnautojams skirtų priemokų suma neviršijo 60 procentų pareiginės algos²⁶, o priemokų ir priedo už kvalifikacinę klasę suma neviršijo 70 procentų pareiginės algos²⁷.

2.2. Dėl vienkartinių piniginių išmokų valstybės tarnautojams skyrimo

Valstybės tarnybos įstatyme²⁸ numatyta, kad valstybės tarnautojai gali būti skatinami vienkartinė pinigine išmoka Vyriausybės nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu²⁹ patvirtino Vienkartinių piniginių išmokų valstybės tarnautojams skyrimo tvarkos aprašą. 2008 metais teisme valstybės tarnautojams vienkartinės piniginės išmokos buvo skirtos, laikantis minėto patvirtinto aprašo, t. y. vienkartinės piniginės išmokos neviršijo 100 procentų nustatytosios

²³ Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas 1999-07-08 d. Nr. VIII-1316 (su vėlesniais pakeitimais), 23 str. 1 d.

²⁴ Ten pat, 25 str. 1 d. 1, 2, 5 p.

²⁵ Ten pat, 26 str. 1 d. 1, 2 ir 3 p.

²⁶ Ten pat, 26 str. 3 d.

²⁷ Ten pat, 23 str. 2 d.

²⁸ Ten pat, 27 str. 2 d. 3 p.

²⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-07-19 nutarimas Nr. 1167 „Dėl vienkartinių piniginių išmokų valstybės tarnautojams skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

valstybės tarnautojo pareiginės algos, jos buvo paskirtos ne daugiau nei kartą per metus tuo pačiu pagrindu.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2008 m. gruodžio 15 d. posėdžio protokolu pritarė nuostatai, kad 2008 metais vienkartinės piniginės išmokos valstybės tarnautojams iš valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos sutaupytų darbo užmokesčio lėšų nebūtų mokamos. Atkreiptinas dėmesys, kad tokia nuostata nebuvo įforminta kaip Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas, kuris įstatymų nustatyta tvarka skelbiamas leidinyje „Valstybės žinios“.

Pažymėtina, kad teisme valstybės tarnautojams vienkartinės piniginės išmokos po 2008 m. gruodžio 15 d. nebuvo skirtos.

2.3. Dėl nustatytų valstybės tarnautojų kategorijų

Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu³⁰ apylinkių teismai nuo 2008-05-01 buvo priskirti III įstaigų grupei (iki minėtos datos – IV grupei). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu³¹ III įstaigos grupės skyriaus vedėjo (taikoma struktūriniam padaliniui, nesančiam kitame struktūriniame padalinyje) pareigybė buvo priskirta A lygio 13-15 kategorijai.

Teisme raštinė yra skyrius, nesantis kitame struktūriniame padalinyje, o raštinės vedėju 2008 metais buvo taikoma A lygio 12 kategorija. Vadovaujantis minėto įstatymo 2 straipsnio 10 dalimi, pakeitus valstybės tarnautojų suvienodintų pareigybių kategorijas, pagal 8 straipsnio 7 dalyje nurodytą metodiką, atitinkamai turėjo būti keičiama valstybės tarnautojo pareigybės kategorija, o pagal įstatymo 7 straipsnio 4 dalį sprendimas dėl aukštesnės valstybės tarnautojo pareigybės kategorijos nustatymo turėjo įsigalioti nuo 2008 m. gegužės 1 d., kartu su atitinkamų metų valstybės tarnautojų suvienodintų pareigybių sąrašu.

Todėl teisme, nesilaikant Valstybės tarnybos įstatymo³² nuostatų, teismo raštinės vedėjo pareigybei nuo 2008 m. gegužės 1 d. buvo nepagrįstai taikoma žemesnė A lygio 12 kategorija. Raštinės vedėjo pareigybei turėjo būti nustatyta nauja žemiausia III įstaigų grupei priskirta A lygio 13 pareigybės kategorija.

Teisme, nesilaikant Valstybės tarnybos įstatymo nuostatų, raštinės vedėjo pareigybei nuo 2008 m. gegužės 1 d. buvo taikoma žemesnė A lygio 12 kategorija, nors turėjo būti nustatyta A lygio 13 kategorija.

³⁰ Lietuvos Respublikos Seimo 2008-04-24 nutarimas Nr. X-1511.

³¹ Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 7, 8 ir 24 straipsnių ir priedelio pakeitimo ir įstatymo papildymo 2, 3 priedais įstatymas (2007-12-04 įstatymo Nr. X-1349 redakcija), 6 str.

³² Ten pat, 2 str. 10 d. ir 7 str. 4 d.

Pagal Valstybės tarnybos įstatymo³³ 18 straipsnio 4 dalies nuostatas, į aukštesnes karjeros valstybės tarnautojo pareigas be konkurso karjeros valstybės tarnautojas gali būti perkeltas jį į pareigas priėmusio asmens sprendimu tik tuo atveju, kai karjeros valstybės tarnautojo tarnybinę veiklą įvertina valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo komisija ir jis atitinka tos pareigybės aprašyme nustatytus specialius reikalavimus. Teismo pirmininkas 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 1V-307, nesivadovaudamas minėta Valstybės tarnybos įstatymo nuostata, neįvertinus karjeros valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos, nuo 2008 m. sausio 1 d. teismo karjeros valstybės tarnautojų pareigybių kategorijas 36 valstybės tarnautojams padidino viena kategorija, 1 valstybės tarnautojui – dviem kategorijomis, neviršijant atitinkamoms valstybės tarnautojų pareigybėms nustatytų maksimalių kategorijų ribų. Dėl to apskaičiavo minėtiems valstybės tarnautojams 56,4 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 17,5 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų.

Teisme, nesivadovaujant Valstybės tarnybos įstatymo 18 straipsnio 4 dalies nuostatomis, neįvertinus karjeros valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos, 36 valstybės tarnautojai buvo perkelti į aukštesnės kategorijos pareigas, jas padidinant viena kategorija, 1 valstybės tarnautojas perkeltas į aukštesnės kategorijos pareigas, ją padidinant – dviem kategorijomis. Dėl to buvo apskaičiuota valstybės tarnautojams 56,4 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 17,5 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų.

Teismo pirmininko pavaduotojas dėl šios ataskaitos dalies pateikė pastabas, nurodydamas, kad pasiūlymas keisti valstybės tarnautojo pareigybės kategoriją valstybės tarnautojo tarnybinės veiklos vertinimo būdu neatitinka Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nuostatų.

Atkreiptinas dėmesys, kad Teismų įstatymo 107 straipsnio 3 dalis (redakcija iki 2008 m. rugsėjo 1 d.) nustato, kad Teismų tarnautojų tipines pareigybes ir jų kategorijas nustato Valstybės tarnybos įstatymas. Pagal šios įstatymo 7 straipsnį valstybės tarnautojų pareigybės yra 3 lygių bei skirstomos į 20 kategorijų. Aukščiausia yra 20 kategorija, žemiausia – 1 kategorija. Todėl valstybės tarnautojo perkėlimas į aukštesnes pareigas yra perkėlimas į aukštesnės kategorijos karjeros valstybės tarnautojo pareigas (nepriklausomai nuo pareigų pavadinimo, specialių reikalavimų, funkcijų apimties ir kt.). Pagal Valstybės tarnybos įstatymo 22 straipsnio 14 dalį vertinimo komisija, įvertinusi karjeros valstybės tarnautojo tarnybinę veiklą labai gerai, valstybės tarnautoją į pareigas priimančiam asmeniui siūlo perkelti karjeros valstybės tarnautoją į toje pačioje valstybės institucijoje aukštesnės karjeros valstybės tarnautojo pareigas.

³³ Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas 1999-07-08 Nr. VIII-1316 (su vėlesniais pakeitimais), 18 str. 4 d.

3. Dėl darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo užmokesčiui skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo

Teisme 2008 m. gruodžio 31 d. buvo patvirtinta 60 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių, užimta – 57,5 pareigybės.

Teismas 2008 metais panaudojo 941,6 tūkst. Lt asignavimų darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo užmokesčiui, iš jų: 136,9 tūkst. Lt priemokoms, 51,9 tūkst. Lt vienkartinėms piniginėms išmokoms ir 291,7 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokoms.

Teisme darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, tarnybinių atlyginimų koeficientai nustatyti, laikantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu³⁴ patvirtintų tarnybinių atlyginimų koeficientų. Teisme 2008 metais darbuotojams buvo skirtos priemokos už laikinai nesančių darbuotojų funkcijų (pareigų) atlikimą arba papildomų darbų vykdymą vadovaujantis minėto nutarimo 5.2 punktu. Pažymėtina, kad teisme 2008 metais darbuotojui skirta bendra priemokų suma neviršijo darbuotojui nustatyto tarnybinio atlyginimo dydžio, priemokos darbuotojams paskirtos ne ilgesniam laikotarpiui kaip iki kalendorinių metų pabaigos.

Teismo pirmininko 2008 gruodžio 8 d. įsakymu Nr. 3V-381 teismo darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, skirta ir išmokėta 51,9 tūkst. Lt vienkartinių piniginių išmokų vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo³⁵ 5.4 punktu.

Pažymėtina, kad teisme darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį, vienkartinės piniginės išmokos po 2008 m. gruodžio 15 d. nebuvo skirtos.

4. Rekomendacijos teismui

Imtis priemonių valdyti rizikas, susijusias su darbo užmokesčiui skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo teisėtumu.

Sukurti darbo laiko apskaitos sistemą, kuri užtikrintų tikslią kiekvieno teisėjo dirbtų viršvalandžių apskaitą.

3-iojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja

Rita Švedienė

3-iojo audito departamento Klaipėdos skyriaus vedėja

Meilutė Gudaitytė

Vyriausioji valstybinė auditorė

Irena Bogdelienė

³⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

³⁵ Ten pat.